श्रीः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि॥

श्रीकूरनाथश्रीवत्सचिह्नमिश्र विरचितः

॥ श्रीवैकुण्ठस्तवः ॥

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

---

*This was typeset using LaTeX and the **skt** font.

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

॥ श्रीवैकुण्ठस्तवः ॥

श्रीवत्सचिह्नमिश्रेभ्यो नम उक्तिमधीमहे।
यदुक्तयस्त्रयीकण्ठे यान्ति मङ्गळ सूत्रताम्॥

यो नित्यमच्युतपदाम्बुजयुग्मरुक्म-
व्यामोहतस्तदितराणि तृणाय मेने।
अस्मद्गुरोर्भगवतोऽस्य दयैकसिन्धोः
रामानुजस्य चरणौ शरणं प्रपद्ये॥ १॥

त्रैविद्यवृद्धजनमूर्धविभूषणं यत्
सम्पच्च सात्त्विकजनस्य यदेव नित्यम्।
यद्वा शरण्यमशरण्यजनस्य पुण्यं
तत् संश्रयेम वकुळाभरणाङ्घ्रियुग्मम्॥ २॥

भक्तिप्रभावभवदद्भुतभावबन्ध-
सन्धुक्षितप्रणयसाररसौघपूर्णः।
वेदार्थरत्ननिधिरच्युतदिव्यधाम
जीयात् पराङ्कुशपयोधिरसीमभूमा॥ ३॥

यन्मङ्गळाय महते जगतामुशन्ति
त्रैविष्टपान्यपि पदानि यदाश्रयाणि।
वन्दामहे सरसिजेक्षणमद्वितीयं
वेदान्तवेद्यमनिदम्प्रथमं महस्तत्॥ ४॥

पीताम्बरं वरदशीतलदृष्टिपातम्
आजानुलम्बिभुजमायतकर्णपाशम्।
तन्मेघमेचकमुदग्रविशालवक्षः
लक्ष्मीधरं किमपि वस्तु ममाविरस्तु॥ ५॥

www.prapatti.com

यत् तत्त्वमक्षरमदृश्यमगोत्रवर्णम्
अग्राह्यमव्ययमनीदृशमद्वितीयम्।
ईशानमस्य जगतो यदणोरणीयः
तद् वैष्णवं पदमुदारमुदाहरामः॥ ६ ॥

आम्नायमूर्धनि च मूर्धनि चोर्ध्वपुंसां
यद् धाम वैष्णवमभीक्ष्णतरं चकास्ति।
तन्मादृशामपि च गोचरमेति वाचो
मन्ये तदीयमिदमाश्रितवत्सलत्वम्॥ ७ ॥

जानन्नपीह किल मामनपत्रपिष्णुः
विष्णोः पदप्रणयिनीं गिरमाद्रियेऽहम्।
न श्वावलीढमपि तीर्थमतीर्थमाहुः
नोदन्यताऽपि च शुना किल लज्जितव्यम्॥ ८ ॥

देवस्य दैत्यमथनस्य गुणेष्वियत्ता
सङ्ख्या च वाङ्मनसगोचरमत्यभूताम्।
अप्येवमण्वपि च तत्र ममार्तिशान्त्यै
कीटस्य तृष्यत उदन्वति विप्रुषाऽलम्॥ ९ ॥

प्रेमार्द्रविह्वलगिरः पुरुषाः पुराणाः
त्वां तुष्टुवुर्मधुरिपो! मधुरैर्वचोभिः।
वाचो विडम्बितमिदं मम नीचवाचः
क्षान्तिस्तु ते सविषया मम दुर्वचोभिः॥ १० ॥

आज्ञा तवात्रभवती विदिता त्रयी सा
तां हि प्रमाणमुपजग्मुरतीन्द्रियेऽर्थे।
आभासभूयमभियान्त्यपराणि दोषैः
एषा तु दोषरहिता महिता पुराणी॥ ११ ॥

अन्तर्हितो निधिरसि त्वमशेषपुंसां
लभ्योऽसि पुण्यपुरुषैः इतरैर्दुरापः।

तत्र त्रयीं सुकृतिनः कृतिनोऽधिजग्मुः
बाह्येषु बाह्यचरितैरितरैर्निपेते॥ १२॥

चित्रं विधेर्विलसितं त्विदमाविरस्ति
दुष्टात्मनामयमहो! किल दुर्विपाकः।
यत् केचिदत्रभवतीं श्रुतिमाश्रयन्तो-
ऽप्यर्थे कुदृष्टिविनिविष्टधियो विनष्टाः॥ १३॥

बाह्याः कुदृष्टय इति द्वितयेऽप्यपारं
घोरं तमः समुपयन्ति नहीक्षसे तान्।
जग्धस्य काननमृगैर्मृगतृष्णिकेप्सोः
कासारसत्त्वनिहतस्य च को विशेषः॥ १४॥

न्यायस्मृतिप्रभृतिभिर्भवता निसृष्टैः
वेदोपबृंहणविधावुचितैरुपायैः।
श्रुत्यर्थमर्थमिव भानुकरैर्विभेजुः
त्वद्भक्तिभावितविकल्मषशेमुषीकाः॥ १५॥

ये तु त्वदङ्घ्रिसरसीरुहभक्तिहीनाः
तेषाममीभिरपि नैव यथार्थबोधः।
पित्तघ्नमञ्जनमनापुषि जातु नेत्रे
नैव प्रभाभिरपि शङ्खसितत्वबुद्धिः॥ १६॥

तत्त्वार्थतत्परपरश्शतवेदवाक्यैः
सामर्थ्यतः स्मृतिभिरप्यथ तादृशीभिः।
त्वामेव तत्त्वपरसात्त्विकसत्पुराणैः
दैवज्ञधीभिरपि निश्चिनुमः परेशम्॥ १७॥

अन्यत्र तु क्वचन केचिदिहेशशब्दात्
लोकप्रसिद्धिमुपगम्य तमीशमाहुः।
तैश्च प्रसिद्धिविभवस्य समूलतायै
ग्राह्या त्रयी त्वयि तु साऽच्युत! सम्मुखीना॥ १८॥

यः खल्वणोरणुतरो महतो महीयान्
आत्मा जनस्य जनको जगतश्च योऽभूत्।
वेदात्मकप्रणवकारणवर्णवाच्यं
तं त्वां वयं तु परमेश्वरमामनामः॥ १९ ॥

आत्मेश्वरोऽसि न परोऽस्ति तवेश्वरोऽन्यः
विश्वस्य चाधिपतिरस्य परायणं च।
नारायणाच्युत! परस्त्वमिहैक एव
ब्रह्मादयोऽपि भवदीक्षणलब्धसत्ताः॥ २० ॥

नित्यः समाभ्यधिकवर्जित ऊर्जितश्रीः
नित्येऽक्षरे दिवि वसन् पुरुषः पुराणः।
सत्त्वप्रवर्तनकरो जगतोऽस्य मूलं
नान्यस्त्वदस्ति धरणीधर! वेदवेद्यः॥ २१ ॥

यं भूतभव्यभवदीशमनीशमाहुः
अन्तस्समुद्रनिलयं यमनन्तरूपम्।
यस्य त्रिलोकजननी महिषी च लक्ष्मीः
साक्षात् स एव पुरुषोऽसि सहस्रमूर्धा॥ २२ ॥

सर्वश्रुतिष्वनुगतं स्थिरमप्रकम्प्यं
नारायणाह्वयधरं त्वमिवानवद्यम्।
सूक्तं तु पौरुषमशेषजगत्पवित्रं
त्वामुत्तमं पुरुषमीशमुदाजहार॥ २३ ॥

आनन्दमैश्वरमवाङ्मनसावगाह्यम्
आम्नासिषुः शतगुणोत्तरितक्रमेण।
सोऽयं तवैव नृषु हि त्वमिहान्तरात्मा
त्वं पुण्डरीकनयनः पुरुषश्च पौष्णः॥ २४ ॥

यन्मूलकारणमबुध्यत सृष्टिवाक्यैः
ब्रह्मेति वा सदिति वाऽऽत्मगिराऽथवा तत्।

www.prapatti.com

नारायणस्त्विति महोपनिषद् ब्रवीति
सौबालिकीप्रभृतयोऽप्यनुजग्मुरेनाम्॥ २५॥

ज्योतिः परं परमतत्त्वमथो परात्मा
ब्रह्मेति च श्रुतिषु यत् परवस्त्वधीतम्।
नारायणस्तदिति तद् विशिनष्टि काचिद्
विष्णोः पदं परममित्यपरा गृणाति॥ २६॥

सन्तीदृशः श्रुतिशिरस्सु परस्सहस्राः
वाचस्तव प्रथयितुं परमेशितृत्वम्।
किञ्चेह न व्यजगणः क्रिमिधातृभेदं
क्रामन् जगन्ति निगिरन् पुनरुद्गिरंश्च॥ २७॥

रूपश्रिया परमया परमेण धाम्ना
चित्रैश्च कैश्चिदुचितैर्भवतश्चरित्रैः।
चिह्नैरनिह्नवपरैरपरैश्च कैश्चिद्
निश्चिन्वते त्वयि विपश्चित ईशितृत्वम्॥ २८॥

यस्याः कटाक्षणमनुक्षणमीश्वराणाम्
ऐश्वर्यहेतुरिति सर्वजनीनमेतत्।
तां श्रीरिति त्वदुपसंश्रयणान्निराहुः
त्वां हि श्रियः श्रियमुदाहुरुदारवाचः॥ २९॥

माया त्वया गुणमयी किल या निसृष्टा
सा ते विभो! किमिव नर्म न निर्मिमीते।
कौतस्कुताः स्थिरकुतर्कवशेन केचित्
सत्यां श्रुतौ च बधिरास्त्वयि तन्महिम्ना॥ ३०॥

यः स्थावरक्रिमिपतङ्गमतङ्गजादि-
ष्वन्येषु जन्तुषु सदैव विजायमानः।
त्वं नित्यनिर्मल निरञ्जन निर्विकार-
कल्याणसद्गुणनिधे! स इतीरितस्तैः॥ ३१॥

त्वद्दृष्टिजुष्टमिदमाविरभूदशेषं
नो चेत् कटाक्षयसि नैव भवेत् प्रवृत्तिः।
स्थातुं च वाञ्छति जगत् तव दृष्टिपातं
तेन श्रुतौ जगदिषे हि जगत् त्वमेव॥ ३२॥

एवं भगो! इह भवत्परतन्त्र एव
शब्दोऽपि रूपवदमुष्य चराचरस्य।
ऐश्वर्यमीदृशमिदं श्रुतिषूदितं ते
पापीयसामयमहो! त्वयि मोहहेतुः॥ ३३॥

ये त्वत्कटाक्षलवलक्ष्यमिव क्षणं तैः
ऐश्वर्यमीदृशमलभ्यमलम्भि पुम्भिः।
यत् केऽपि सञ्जगरिरे परमेशितृत्वं
तेषामपि श्रुतिषु तन्महिमप्रसङ्गात्॥ ३४॥

नित्येषु वस्तुषु भवन्निरपेक्षमेव
तत्तत्स्वरूपमिति केचिदिह भ्रमन्तः।
ऐश्वर्यमत्र तव सावधि सङ्गिरन्ते
ब्रूते त्रयी तु निरुपाधिकमीशनं ते॥ ३५॥

इच्छात एव तव विश्वपदार्थसत्ता
नित्यं प्रयास्तव तु केचन ते हि नित्याः।
नित्यं त्वदेकपरतन्त्रनिजस्वरूपाः
भावत्कमङ्गळगुणा हि निदर्शनं नः॥ ३६॥

विश्वस्य विश्वविधकारणमच्युत! त्वं
कार्यं तदेतदखिलं चिदचित्स्वरूपम्।
त्वं निर्विकार इति वेदशिरस्सु घोषो
निस्सीममेव तव दर्शयतीशितृत्वम्॥ ३७॥

किंसाधनः क्व निवसन् किमुपाददानः
कस्मै फलाय सृजतीश इदं समस्तम्।

www.prapatti.com

इत्याद्यनिष्ठितकुतर्कमतर्कयन्तः
त्वद् वैभवं श्रुतिविदो विदुरप्रतर्क्यम्॥ ३८ ॥

यत् संवृतं दशगुणोत्तरसप्ततत्त्वैः
अण्डं चतुर्दशजगद् भवधातृधाम।
अण्डानि तत्सुसदृशानि परश्शतानि
क्रीडाविधेस्तव परिच्छदतामगच्छन्॥ ३९ ॥

इच्छाविहारविधये विहितान्यमूनि
स्यात् त्वद्विभूतिलवलेशकलायुतांशः।
या वै न जातु परिणामपदास्पदं सा
कालातिगा तव परा महती विभूतिः॥ ४० ॥

यद् वैष्णवं हि परमं पदमामनन्ति
खं वा यदेव परमं तमसः परस्तात्।
तेजोमयं परमसत्त्वमयं ध्रुवं यद्
आनन्दकन्दमतिसुन्दरमद्भुतं यत्॥ ४१ ॥

यद् ब्रह्मरुद्रपुरुहूतमुखैर्दुरापं
नित्यं निवृत्तिनिरतैः सनकादिभिर्वा।
सायुज्यमुज्ज्वलमुशन्ति यदापरोक्ष्यं
यस्मात् परं न पदमञ्चितमस्ति किञ्चित्॥ ४२ ॥

रूपेण सद्गुणगणैः परया समृद्ध्या
भावैरुदारमधुरैरपि वा महिम्ना।
तादृक् तदीदृगिदमित्युपवर्णयन्त्यो
वाचो यदीयविभवस्य तिरस्क्रियायै॥ ४३ ॥

यद् वृद्ध्यपक्षयविनाशमुखैर्विकारैः
एतैरसंस्तुतमनस्तमितास्तिशब्दम्।
यद्गौरवात् श्रुतिषु फल्गु फलं क्रियाणाम्
आदिष्टमन्यदसुखोत्तरमध्रुवं च॥ ४४ ॥

निष्कल्मषैर्निहतजन्मजराविकारैः
  भूयिष्ठभक्तिविभवैरभवैरवाप्यम्।
अन्यैरधन्यपुरुषैर्मनसाऽप्यनाप्यं
  वैकुण्ठनाम तव धाम तदामनन्ति॥ ४५॥

नित्या तवान्यनिरपेक्षमहामहिम्नो-
  ऽप्येतादृशी निरवधिर्नियता विभूतिः।
ज्ञानादयो गुणगणाः समतीरसीमाः
  लक्ष्मीः प्रिया परिजनाः पतगेन्द्रमुख्याः॥ ४६॥

एकस्य येषु हि गुणस्य लवायुतांशः
  स्यात् कस्यचित् स खलु वाङ्मनसातिगश्रीः।
ये तादृशोऽत्यवधयः समतीतसङ्ख्याः
  त्वत्सद्गुणास्त्वमसि तन्निरपेक्षलक्ष्मीः॥ ४७॥

सर्वस्य चैव गुणतो हि विलक्षणत्वम्
  ऐश्वर्यतश्च किल कश्चिदुदञ्चितः स्यात्।
तत् प्रत्युत त्वयि विभो! विभवो गुणाश्च
  सम्बन्धतस्तव भजन्ति हि मङ्गलत्वम्॥ ४८॥

दूरे गुणास्तव तु सत्त्वरजस्तमांसि
  तेन त्रयी प्रथयति त्वयि निर्गुणत्वम्।
नित्यं हरे! निखिलसद्गुणसागरं हि
  त्वामामनन्ति परमेश्वरमीश्वराणाम्॥ ४९॥

ज्ञानात्मनस्तव तदेव गुणं गृणन्ति
  तेजोमयस्य हि मणेर्गुण एव तेजः।
तेनैव विश्वमपरोक्षमुदीक्षसे त्वं
  रक्षा त्वदीक्षणत एव यतोऽखिलस्य॥ ५०॥

त्रय्युद्गता तव युवत्वमुखैर्गुणौघैः
  आनन्दमेधितमियानिति सन्नियन्तुम्।

ते ये शतं त्विति परम्परया प्रवृत्ता
नैवेष वाङ्मनसगोचर इत्युदाह॥ ५१॥

एवं तया चतुरया तव यौवनाद्याः
सर्वे गुणाः सह समस्तविभूतिभिश्च।
प्रव्याहृताः स्युरवधीन्नवधीरयन्तो
वाचामगोचरमहामहिमान एव॥ ५२॥

संवर्तवर्ति निखिलं निरभिज्ञमज्ञं
चित्रे च कर्मणि यथार्हमहो! नियच्छन्।
सद्यः क्रिमिद्रुहिणभेदमभेदमेतद्
आविश्चकर्थ सकृदीक्षणदीक्षणेन॥ ५३॥

अस्तं यदुद्यदुपचाय्यपचायि चैवम्
ईशं दरिद्रमथ जङ्गममप्यनिङ्गम्।
विश्वं विचित्रमविलक्षणवीक्षणेन
विक्षोभयस्यनवधिर्बत शक्तिरैशी॥ ५४॥

रूपप्रकारपरिणामकृतव्यवस्थं
विश्वं विपर्यसितुमन्यदसच्च कर्तुम्।
क्षाम्यन् स्वभावनियमं किमुदीक्षसे त्वं
स्वातन्त्र्यमैश्वरमपर्यनुयोज्यमाहुः॥ ५५॥

संवर्तसम्भृतकरस्य सहस्ररश्मेः
उस्रं तमिस्रयदजस्रविहारि हारि।
नित्यानुकूलमनुकूलनृणां परेषाम्
उद्वेजनं च तव तेज उदाहरन्ति॥ ५६॥

नैव ह्यवाप्यमनवाप्तमिहास्ति यस्य
सत्ताऽपि तस्य तव वीक्षणतः प्रजानाम्।
सम्पत् तु किम्पुनरितो न वदान्यमन्यं
मन्ये त्वमेव खलु मन्दिरमिन्दिरायाः॥ ५७॥

पापैरनादिभवसम्भववासनोत्थैः
    दुःखेषु यः खलु मिमङ्क्षति हन्त! जन्तुः।
तं केवलं नु कृपयैव समुद्धरिष्यन्
    तद्दुष्कृतस्य ननु निष्कृतिमात्थ शास्त्रैः॥ ५८॥

शास्त्रैरनादिनिधनैः स्मृतिभिस्त्वदीय-
    दिव्यावतारचरितैः शुभया च दृष्ट्या।
निःश्रेयसं यदुपकल्पयसि प्रजानां
    सा त्वत्कृपाजलधितल्लजवल्गितश्रीः॥ ५९॥

हे हन्त! जन्तुषु निरन्तरसन्ततात्मा
    पाप्मा हि नाम वद कोऽयमचिन्त्यशक्तिः।
यस्त्वत्कृपाजलधिमप्यतिवेलखेलम्
    उल्लङ्घयत्यकृतभासुर भागधेयान्॥ ६०॥

यद् ब्रह्मकल्पनियुतानुभवेऽप्यनाश्यं
    तत् किल्बिषं सृजति जन्तुरिह क्षणार्धे।
एवं सदा सकलजन्मसु सापराधं
    क्षाम्यस्यहो! तदभिसन्धिविराममात्रात्॥ ६१॥

क्षान्तिस्तवेयमियती महती कथं नु
    मुह्येदहो! त्वयि कृताञ्जलिपञ्जरेषु।
इत्थं स्वतो निखिलजन्तुषु निर्विशेषं
    वात्सल्यमुत्सुकजनेषु कथं गुणस्ते॥ ६२॥

विश्वं धियैव विरचय्य निचाय्य भूयः
    सञ्जहृषः सति समाश्रितवत्सलत्वे।
आजग्मुषस्तव गजोत्तमबृंहितेन
    पादं परामममृशुषोऽपि च का मनीषा॥ ६३॥

यः कश्चिदेव यदि किञ्चन हन्त! जन्तुः
    भव्यो भजेत भगवन्तमनन्यचेताः।

www.prapatti.com

तं सोऽयमीदृश इयानिति वाऽप्यजानन्
    हे ! वैनतेयसममप्युररीकरोषि॥ ६४ ॥

त्वत्साम्यमेव भजतामभिवाञ्छसि त्वं
    तत्सात्कृतैर्विभवरूपगुणैस्त्वदीयैः।
मुक्तिं ततो हि परमं तव साम्यमाहुः
    त्वद्दास्यमेव विदुषां परमं मतं तत्॥ ६५ ॥

तद्वै तथाऽस्तु कतमोऽयमहो ! स्वभावः
    यावान् यथाविधगुणो भजते भवन्तम्।
तावान् तथाविधगुणस्तदधीनवृत्तिः
    संश्लिष्यसि त्वमिह तेन समानधर्मा॥ ६६ ॥

नीलाञ्जनाद्रिनिभमुन्नसमायताक्षम्
    आजानुजैत्रभुजमायतकर्णपाशम्।
श्रीवत्सलक्षणमुदारगभीरनाभिं
    पश्येम देव ! शरदः शतमीदृशं त्वाम्॥ ६७ ॥

अम्भोरुहाक्षमरविन्दनिभाङ्घ्रियुग्मम्
    आताम्रतामरसरम्यकराग्रकान्ति।
भृङ्गालकं भ्रमरविभ्रमकायकान्ति
    पीताम्बरं वपुरदस्तु वयं स्तवाम॥ ६८ ॥

भ्रूविभ्रमेण मृदुशीतविलोकितेन
    मन्दस्मितेन मधुराक्षरया च वाचा।
प्रेमप्रकर्षपिशुनेन विकासिना च
    सम्भावयिष्यसि कदा मुखपङ्कजेन॥ ६९ ॥

वज्राङ्कुशध्वजसरोरुहशङ्खचक्र-
    मत्सीसुधाकलशकल्पककल्पिताङ्कम्।
त्वत्पादपद्मयुगळं विगळत्प्रभाद्भिः
    भूयोऽभिषेक्ष्यति कदा नु शिरो मदीयम्॥ ७० ॥

त्रैविक्रमक्रमकृताक्रमणत्रिलोकम्
    उत्तंसमुत्तममनुत्तमभक्तिभाजाम्।
नित्यं धनं मम कदा हि मदुत्तमाङ्गम्
    अङ्गीकरिष्यति चिरं तव पादपद्मम्॥ ७१॥

उन्निद्रपत्रशतपत्रसगोत्रमन्त-
    र्लेखारविन्दमभिनन्दनमिन्द्रियाणाम्।
मन्मूर्ध्नि हन्त! करपल्लवतल्लजं ते
    कुर्वन् कदा कृतमनोरथयिष्यसे माम्॥ ७२॥

आङ्गी निसर्गनियता त्वयि हन्त कान्तिः
    नित्यं तवालमियमेव तथाऽपि चान्या।
वैभूषणी भवति कान्तिरलन्तरां सा
    है पुष्कलैव निखिलाऽपि भवद्विभूतिः॥ ७३॥

श्रीवत्सकौस्तुभकिरीटललाटिकाभिः
    केयूरहारकटकोत्तमकण्ठिकाभिः
उद्दामदाममणिनूपुरनीविबन्धैः
    भान्तं भवन्तमनिमेषमुदीक्षिषीय॥ ७४॥

ऐन्दीवरी क्वचिदपि क्वचनारविन्दी
    चान्द्रातपी क्वचन च क्वचनाथ हैमी।
कान्तिस्तवोढपरभागपरस्परश्रीः
    पार्येत पारणयितुं किमु चक्षुषोर्मे॥ ७५॥

त्वां सेवितं जलजचक्रगदासिशार्ङ्गैः
    तार्क्ष्येण सैन्यपतिनाऽनुचरैस्तथाऽन्यैः।
देव्या श्रिया सह वसन्तमनन्तभोगे
    भुञ्जीय साञ्जलिरसङ्कुचिताक्षिपक्ष्मा॥ ७६॥

कैङ्कर्यनित्यनिरतैर्भवदेकभोगैः
    नित्यैरनुक्षणनवीनरसार्द्रभावैः।

www.prapatti.com

नित्याभिवाञ्छितपरस्परनीचभावैः
    मद्दैवतैः परिजनैस्तव सङ्गसीय॥ ७७॥

यत् किञ्चिदुज्ज्वलमिदं यदुपाख्ययाऽऽहुः
    सौन्दर्यमृद्धिरिति यन्महिमांशलेशः।
नाम्नैव यां श्रियमुशन्ति यदीयधाम
    त्वामामनन्ति यतमा यतमानसिद्धिः॥ ७८॥

या वै त्वयाऽप्युदधिमन्थनयत्नलभ्या
    याऽन्तर्हितेति जगदुन्मथनोद्यतोऽभूः।
या च प्रतिक्षणमपूर्वरसानुबन्धैः
    भावैर्भवन्तमभिनन्दयते सदैव॥ ७९॥

रूपश्रिया गुणगणैर्विभवेन धाम्ना
    भावैरुदारमधुरैश्चतुरैश्चरित्रैः।
नित्यं तवैव सदृशीं श्रियमीश्वरीं तां
    त्वां चाञ्चितः परिचरेयमुदीर्णभावः॥ ८०॥

या बिभ्रती स्थिरचरात्मकमेव विश्वं
    विश्वम्भरा परमया क्षमया क्षमा च।
तां मातरं च पितरं च भवन्तमस्य
    व्युच्छन्तु रात्रय इमा वरिवस्यतो मे॥ ८१॥

भावैरुदारमधुरैर्विविधैर्विलासैः
    भ्रूविभ्रमस्मितकटाक्षनिरीक्षणैश्च।
या त्वन्मयी त्वमपि यन्मय एव सा मां
    नीला नितान्तमुररीकुरुतामुदारा॥ ८२॥

भावैरनुक्षणमपूर्वरसानुविद्धैः
    अत्यद्भुतैरभिनवैरभिनन्द्य देवीः।
भृत्यान् यथोचितपरिच्छदिनो यथार्हं
    सम्भावयन्तमभितो भगवन्! भवेयम्॥ ८३॥

हा हन्त हन्त ! हतकोऽस्मि खलोऽस्मि धिङ्मां
मुह्यन्नहो ! अहमिदं किमुवाच वाचा।
त्वामङ्ग ! मङ्गळगुणास्पदमस्तहेयम्
आः ! स्मर्तुमेव कथमर्हति मादृगंहः॥ ८४ ॥

अंहः प्रसह्य विनिगृह्य विशोध्य बुद्धिं
व्यापूय विश्वमशिवं जनुषाऽनुबद्धम्।
आधाय सद्गुणगणानपि नाहमर्हः
त्वत्पादयोर्यदहमत्र चिरान्निमग्नः॥ ८५ ॥

जानेऽथवा किमहमङ्ग ! यदेव सङ्गाद्
अङ्गीकरोषि न हि मङ्गळमन्यदस्मात्।
तेन त्वमेनमुररीकुरुषे जनं चेद्
नैवामुतो भवति युक्ततमो हि कश्चित्॥ ८६ ॥

यन्नाभवाम भवदीयकटाक्षलक्ष्यं
संसारगर्तपरिवर्तमतोऽगमाम।
आगांसि ये खलु सहस्रमजस्रमेव
जन्मस्वतन्महि कथं त इमेऽनुकम्प्याः॥ ८७ ॥

सत्कर्म नैव किल किञ्चन सञ्चिनोमि
विद्याऽप्यवद्यरहिता न च विद्यते मे।
किञ्च त्वदञ्चितपदाम्बुजभक्तिहीनः
पात्रं भवामि भगवन् ! भवतो दयायाः॥ ८८ ॥

किं भूयसा प्रलपितेन यदेव किञ्चित्
पापाह्वमल्पमुरु वा तदशेषमेषः।
जानन् न वा शतसहस्रपरार्धकृत्वो
योऽकार्षमेनमगतिं कृपया क्षमस्व॥ ८९ ॥

देव ! त्वदीयचरणप्रणयप्रवीण-
रामानुजार्यविषयीकृतमप्यहो ! माम्।

www.prapatti.com

भूयः प्रधर्षयति वैषयिको विमोहो
    मत्कर्मणः कतरदत्र समानसारम्॥ १०॥

गर्भेषु निर्भरनिपीडनखिन्नदेहः
    क्षोदीयसोऽतिमहतोऽप्यखिलस्य जन्तोः।
जन्मान्तराण्यनुविचिन्त्य परस्सहस्रा-
    ण्यत्राहमप्रतिविधिर्निहतश्चरामि॥ ११॥

भूयश्च जन्मसमयेषु सुदुर्वचानि
    दुःखानि दुःखमतिरिच्य किमप्यजानन्।
मूढोऽनुभूय पुनरेव तु बालभावात्
    दुःखोत्तरं निजचरित्रममुत्र सेवे॥ १२॥

भूयांसि भूय उपयन् विविधानि दुःखा-
    न्यन्यच्च दुःखमनुभूय सुखभ्रमेण।
दुःखानुबन्धमपि दुःखविमिश्रमल्पं
    क्षुद्रं जुगुप्सितसुखं सुखमित्युपासे॥ १३॥

लोलद्भिरिन्द्रियहयैरपथेषु नीतः
    दुष्प्रापदुर्भगमनोरथमथ्यमानः।
विद्याधनाभिजनजन्ममदेन काम-
    क्रोधादिभिश्च हतधीर्न शमं प्रयामि॥ १४॥

लभ्येषु दुर्लभतरेष्वपि वाञ्छितेषु
    जाता सहस्रगुणतः प्रतिलम्भनेऽपि।
विघ्नैर्हतेष्वपि च तेषु समूलघातं
    वर्धिष्णुरेव न तु शाम्यति हन्त तृष्णा॥ १५॥

त्वत्कीर्तनस्तुतिनमस्कृतिवेदनेषु
    श्रद्धा न भक्तिरपि शक्तिरथो न चेच्छा।
नैवानुतापमतिरेष्वकृतेषु किं नु
    भूयान्नहो ! परिकरः प्रतिकूलपक्षे॥ १६॥

एतेन वै सुविदितं बत मामकीनं
दौरात्म्यमप्रतिविधेयमपारमीशः !।
संमूर्च्छतोऽप्यपदमस्मि यतस्त्वदीय-
निस्सीमभूमकरुणामृतवीचिवायोः॥ ९७॥

ऐश्वर्यवीर्यकरुणागरिमक्षमाद्याः
स्वामिन्नकारणसुहृत्त्वमथो विशेषात्।
सर्वे गुणाः सविषयास्तव मामपार-
घोराघपूर्णमगतिं निहतं समेत्य॥ ९८॥

त्वत्पादसंश्रयणहेतुषु साधिकारान्
उद्युञ्जतश्चरितकृत्स्नविधींश्च तांस्तान्।
त्वं रक्षसीति महिमा न तवालमेष
मां चेदनीदृशमनन्यगतिं न रक्षेः॥ ९९॥

या कर्मणामधिकृतिर्य इहोद्यमस्ते-
ष्वप्येष्वनुष्ठितिरशेषमिदं हि पुंसाम्।
त्वामन्तरेण न कथञ्चन शक्यमाप्तुम्
एवं च तेषु मयि चास्ति न ते विशेषः॥ १००॥

निर्बन्ध एष यदि ते यदशेषवैध-
संसेविनो वरद! रक्षसि नेतरान्स्त्वम्।
तर्हि त्वमेव मयि शक्त्यधिकारवाञ्छाः
प्रत्यूहशान्तिमितरच्च विधेहि विश्वाम्॥ १०१॥

॥ इति श्रीवैकुण्ठस्तवः समाप्तः ॥

व्यक्तीकुर्वन् निगमशिरसामर्थमन्तर्निगूढं
श्रीवैकुण्ठस्तवमकृत यः श्रेयसे सज्जनानाम्।
कूराधीशं गुरुतरदयादुग्धसिन्धुं तमीडे
श्रीवत्साङ्कं श्रुतिमतगुरुच्छात्रशीलैकधाम॥

अर्वाञ्चो यत्पदसरसिजद्वन्द्वमाश्रित्य पूर्वे
मूर्ध्ना यस्यान्वयमुपगताः देशिका मुक्तिमापुः।
सोऽयं रामानुजमुनिरपि स्वीयमुक्तिं करस्थाम्
यत्सम्बन्धादमनुत कथं वर्ण्यते कूरनाथः॥

www.prapatti.com